

УДК [39+81'1+82.0+94](477) "18/19" (092):[061.2:001]
(477)

Михайло ГЛУШКО

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3520-8891>

ВОЛОДИМИР ГНАТЮК — БІЛЯ ДЖЕРЕЛ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА¹

У поточному році минає 145 років від заснування Наукового товариства ім. Шевченка. Найбільшого розквіту воно сягнуло наприкінці XIX — на початку XX ст. завдяки скоординованій діяльності Михайла Грушевського, Івана Франка та Володимира Гнатюка. У пропонованій статті йдеться про внесок В. Гнатюка у формування і розвиток різних галузей наукових знань (фольклористики, етнографії, мовознавства, історії, літературознавства), які стали основою сучасного українознавства.

Ключові слова: Володимир Гнатюк, Наукове товариство ім. Шевченка, фольклористика, етнографія, мовознавство, історія, літературознавство.

© М. ГЛУШКО, 2018

Наукове товариство імені Шевченка виникло на «бурхливій хвилі злиття воедино двох потоків українського національного відродження — галицького та наддніпрянського, для яких буреломною силою стало звернене до майбутніх поколінь Шевченкове Слово» [29, с. 24]. Найбільшого розквіту сягнуло Товариство завдяки скоординованій діяльності славетної «трійці НТШ» — Михайла Грушевського, Івана Франка та Володимира Гнатюка.

Серед цієї «трійці» наймолодшим був В. Гнатюк: від М. Грушевського — на п'ять років, від І. Франка — на 15. Але ця вікова різниця не стала для уродженця Велеснева, що на Тернопільщині, перепоною у тривалій і плідній співпраці з ними на ниві українознавства, яке наприкінці XIX ст. ще «лежало необробленим перелогом». Опинившись 1896 р. в оточенні старших колег у НТШ, В. Гнатюк з властивими для нього невичерпною енергією, ентузіазмом, натхненністю, самовідданістю та почуттям святого обов'язку почав важку і довготривалу працю на цьому «перелозі», залишивши по собі багату «ниву знань» — майже тисячу праць з фольклористики, етнографії, мовознавства, історії, літературознавства тощо. А ще народознавець був неперевершеним організатором української науки, одним з найактивніших учасників громадського життя у Галичині наприкінці XIX — у першій чверті XX ст. Словом, цілком слушною є думка тих знавців історії розвитку українознавства, які вважають, що без творчої співпраці В. Гнатюка, М. Грушевського та І. Франка українська наука ніколи «не вийшла б на той всеукраїнський, а на окремих відрізках і на всеєвропейський рівень, якого вона досягла вже на початку XX ст.» [22, с. 72].

Творча й організаторська співпраця В. Гнатюка зі старшими за віком соратниками й однодумцями стала можливою передовсім тому, що він дуже рано виявив хист до наукової діяльності: вже у четвертому класі Бучацької гімназії (1889 р.) збірка його фольклорних записів із села Григорова Бучацького повіту налічувала близько 500 народних пісень [15, с. IV]. Усну народну поезію він записував від своїх земляків і під час навчання у Станіславській вищій гімназії, причому його зв'язок із носіями поетичного та розповідного фольклору вже тоді був взаємним. У листі від 22 червня 1891 р. батько Михайло Гнатюк писав до сина: «Кланяються і поздоровляють Тебе твої

¹ Основою статті послугувала доповідь, виголошена автором на пленарному засіданні Міжнародної наукової конференції «145 років НТШ».

співаки і співачки, і просять, щоби-сь приїхав додому на вакації, і щоби-сь призбирав якнайбільше пісень світських і також набожних кавалків, щоби-сь научив їх співати, просять, може би-сь купив збірник пісней розмаїтих» [2, с. 14—15].

Хист виявляти серед селянського загалу найобдурованіших носіїв української етнічної культури, вміння зацікавити їх співати і розповідати годинами без зупину, видобувати із своєї пам'яті ту інформацію, яка цікавила В. Гнатюка найбільше, багато інших нюансів науково-пошукової польової роботи, безсумнівно, вчений почав засвоювати вже в гімназійному віці. Вони йому знадобилися і неодноразово були в нагоді під час наукових мандрівок теренами Східної Галичини, Закарпатської України, Східної Словаччини, Південної Угорщини. А незвідані раніше ніким з українських дослідників польові стежини не завжди були легкими. Так, здійснюючи в березні-квітні 1903 р. наукову подорож територією сучасної Румунії та Угорщини, народознавець стикнувся з багатьма труднощами, які зумовили незначну результативність його науково-пошукової роботи: «Мушу зазначити [...], що ніколи не мав я стільки прикростий, як у сій екскурзії. Насамперед не знайшов я — з виїмком дяко-учителя в Нір-Ачаді, — ні одного інтелігента на всім довгім просторі екскурзії, який не щоб схотів мені оказати хоч би яку дрібну поміч, пр[иміром], помігши вишукати мені оповідача або приміщене, але щоб схотів мене про що-небудь поінформувати, прим[іром], про число мешканців, про їх національність, про вигіднішу дорогу і т. и., чого ніколи нікому не відмовляєть ся» — згадував народознавець згодом [14, с. XIV]. Тоді ж він втратив здоров'я, яке не міг поправити до самої смерті.

Раннє захоплення народними піснями і казками, легендами і переказами, іншими жанрами усної народної творчості стало найпершим і найголовнішим науковим зацікавленням В. Гнатюка. В українську фольклористику він увійшов передусім як збирач і видавець усної словесності. Його шеститомник «Етнографічні материяли з Угорської Руси», за спостереженнями відомого українського вченого, дійсного члена НТШ Миколи Мушинки, і досі є «неперевіреним джерелом для пізнання фольклору Закарпаття», позаяк містить 505 зразків народної прози та 583 пісні [24, с. 54]. Сказане стосується інших 18 томів із творами усної народної поезії і прози різ-

них жанрів (з коломийками, народними легендами, демонологічними творами, народними оповіданнями про опришків, казками, колядками і щедрівками, гаївками тощо), які вчений зібрав, систематизував, упорядкував та опублікував у виданнях НТШ, передусім в «Етнографічному збірнику», причому кожний з них охоплював сотні й навіть тисячі народних творів. Наприклад, у збірнику «Галицько-руські анекдоти» (1899) опубліковано 700 текстів, у двотомнику «Галицько-руські легенди» (1902) — 440 текстів, у збірнику «Народні оповідання про опришків» (1910) — 258 народних творів, у тринадцьому виданні «Знадоби до галицько-руської демонології» (1904) та «Знадоби до української демонології» (т. 1, 2; 1912) — 1575 текстів про 53 демонологічні істоти. Оцінюючи другий том видання коломийок, І. Франко визнав В. Гнатюка феноменально щасливим збирачем «усякого етнографічного матеріалу, якому з наших давніших збирачів, мабуть, не дорівняв ні один» [31, с. 148]. Принагідно зазначмо, що жодний український фольклорист не перевершив його на цій науковій ниві й досі, мабуть, уже ніколи не зробить більше за нього.

Велика заслуга В. Гнатюка ще й у тому, що він безпосередньо причетний до вироблення та утвердження в українській фольклористиці правил, які сприяли застосуванню в едиційній практиці різного за обсягом наукового апарату. Зокрема, майже всі збірки усної народної поезії чи прози супроводжували різні довідкові дані — покажчики мотивів, варіанти творів, паралелі, словники діалектних слів, примітки, інформація про носіїв етнічної культури, бібліографія та ін.

В. Гнатюк багато уваги приділяв загальним, дуже часто проблемним аспектам української фольклористики, фольклористичній науці східних і західних слов'ян, інших народів Європи, десятки разів рецензував праці російських, білоруських, польських, словацьких, чеських та інших знавців усної народної творчості. Скажімо, вчений не схилявся до міфологічних мудрувань, відмовився від теоретизувань і вважав за доцільне спрямувати дослідження демонології на основі етносемантики персонажів і явищ. «Я поставив собі за задачу, — писав він у вступній статті «Останки передхристиянського світогляду наших предків», що відкривала другий том видання «Знадоби до української демонології», — відтво-

рити образ демонічних постатей на підставі матеріалів, записаних з уст народу, але не вдавати ся при тім у ніякі інтерпретації, пояснювання та здогади, яких повно у мітологів, та з яких доси мало що устояло ся. Найвірнійший вийде образ тоді, коли буде чисто описовий і я сього тримав ся» [13, с. VII]. На жаль, сучасники часто ігнорують цю мудру думку вченого і далі продовжують множити нові різні «мудрування» та «інтерпретації» про демонологічні істоти, які ніякого відношення до науки не мають.

За цим же принципом, широко використовуючи порівняльний метод, дослідник намагався з'ясувати «інтернаціональне» (запозичене) і «національне» (автохтонне) у таких відомих працях аналітичного характеру, як «Віршована легенда про лицаря і смерть» (1908), «Легенда про три жіночі вдачі. Причинок до історії вандрівки фольклорних мотивів» (1910), «Купанє й паленє відьм у Галичині» (1912), «Народні оповідання про тютюнарів» (1915), «Пісня про покритку, що втопила дитину» (1919), «Пісня про неплідну матір і ненароджені діти» (1922) та ін.

В. Гнатюк не поділяв міркувань деяких дослідників про загальне «завмирання» усної народної творчості: «Доки народ живе, — стверджував учений, — доти його життя мусить мати конкретні форми на зверху» [18, с. 86]. І цю його думку дуже добре засвідчують та наочно ілюструють сучасні записи народних новотворів — про героїзм і подвиги українських повстанців у 40-х — на початку 60-х років ХХ ст., фізичні й морально-психологічні муки селян у московсько-більшовицьких колгоспах та радгоспах, життя міщан наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст., різні буденні проблеми сьогодення.

Вчений активно займався розробкою методичних засад науково-пошукової польової роботи. Саме йому належать майже десяток різних програм, інструкцій, відозв, які він підготував (часто у співтворстві з І. Франком) й опублікував на сторінках «Літературно-наукового вістника», «Хроніки НТШ», газет «Діло», «Буковина» та ін. [3, с. 8, № 41; 9, № 56; 12, № 81, 85; 17, № 145; 18 (149) та ін.], а відтак надсилав збирачам народних творів. І досі не втратила наукового значення розширена програма «Українська народня словесність», надрукована окремою книжечкою під час Першої світової війни [16].

Активна зацікавленість вченого традиційно-побутовою культурою українців змушувала спеціально займатися програмно-методичним забезпеченням дослідницької польової роботи інших членів НТШ. Повчальним з цього погляду може бути випадок із Федором Вовком. Зокрема, в листі від 20 жовтня 1897 р. уродженець Велеснева жалівся вже знаному на той час етнологу й антропологу, що йому (В. Гнатюку) бракує знань, щоби належним чином зібрати етнографічні відомості про різні домашні ремесла і промисли — бондарство, столярство, шевство, гончарство та ін. «Тому, — писав він Ф. Вовку, — хоть я добре знаю, що Ви не маєте много вільного часу, смію просити Вас дати мені до сих записей свої сказівки — можливо, спеціальний квестіонар — а я до кожної Вашої ради застосуюся якнайліпше. За те я обіцяю Вам прислати якнайбільше і якнайріжноріднішого матеріалу» [2, с. 29]. І Ф. Вовк не тільки охоче поділився з молодим дослідником, яким тоді ще був В. Гнатюк, своїми науковими знаннями і досвідом виявлення, вивчення та фіксації різних об'єктів традиційної виробничо-господарської діяльності українців [2, с. 31—36], а й не забарився з підготовкою докладної дослідницької «Програми до збирання відомостей дотичних народньої побутової техніки (Arts of life)», яку опублікував у першому томі «Матеріалів до українськоруської етнології» [1].

Натомість В. Гнатюк як послушний і вдячний «учень» зібрав, систематизував й упорядкував польові етнографічні записи про декілька ділянок традиційно-побутової культури автохтонів Галицького краю, без яких важко уявити сучасну українську етнологію. Маємо на увазі такі відомі його праці, як «Кушнірство у Галичині» (1899), «Народня пожива і спосіб її приправи у Східній Галичині» (1899), «Ткацтво у Східній Галичині» (1900). «Народна пожива на Бойківщині» (1906).

Власноручні записи В. Гнатюка весільного обряду в бойківському с. Мшанець [5] та в с. Руський Керестур [6], що на території сучасної Воєводини (Сербія), також є цінним етнографічним джерелом. Реконструкція давніх обрядових традицій та світоглядних уявлень і вірувань українців неможлива без залучення двотомної збірки фольклорних та етнографічних польових матеріалів про похоронні звичаї й обряди («Похоронні голосіння», «Похоронні звичаї

й обряди»), опрацьовані й надруковані за реакцією Іларіона Свенціцького та В. Гнатюка в «Етнографічному збірнику» (т. 31—32) у 1912 р. Майже суто етнографічний характер мають його статті «Причинки до пізнання Гуцульщини» (1917), «Гуцули» (1923), «Гуцули і гуцульське мистецтво» (1923), «Гуцульське мистецтво в Косові» (1923).

Дослідник безпосередньо причетний до виходу у світ етнографічних матеріалів інших членів НТШ. Зокрема, його зусиллями були опрацьовані та підготовлені до друку розвідки Антона Онищука [25; 26; 27; 28], Федора Коломийченка [20; 21], Петра Шекерика-Дониківа [33], Митрофана Дикарева [8], Василя Доманицького [19] та ін. Цінним народознавчим скарбом є впорядковані вченим етнографічні записи про народне харчування та весільну обрядовість, оприлюднені відповідно у 18 та здвоєному 19—20 томах «Матеріалів до української етнології» (1919), а також окремі його думки і спостереження, що їх супроводжують. Так, у стислій вступній статті «Народня пожива в Галичині», яка відкриває народознавчу збірку польових етнографічних матеріалів про їжу, В. Гнатюк підмітив, що «...докладний опис народньої поживи має для нас не мале значіння і то не тільки теоретичне, але і практичне», позаяк її вид «впливає не тільки на фізичний, але й [на] психічний стан людности» [12, с. 5].

Глибоко обізнаний із повсякденним життям і побутом українського селянина, В. Гнатюк неодноразово висловлював власну думку і цікаві наукові спостереження у рецензіях на етнографічні праці. Скажімо, аналізуючи дослідження Володимира Ястребова «Материалы по этнографии Новороссийского края», вчений порівняв окремі явища українського населення Херсонської губернії і Східної Галичини (переважно с. Григорова Бучацького повіту), зазначивши їхню спорідненість і різницю [11]. Рецензуючи статті Раймунда-Фрідріха Кайндля про традиційно-побутову культуру (заняття, житло, народні звичаї, вірування, обряди тощо) гуцулів і так званих долинян-русинів [17], він закликав народознавців глибше вивчати культуру і побут українців інших етнічних земель. Окремі його рецензії на етнографічні праці нагадували самостійні студії, скажімо, рецензія на монографію відомого харківського народознавця Петра Іванова «Жизнь и поверья крестьян Купянского уезда Харьковской губернии»

[9] чи на монографію дійсного члена НТШ Володимира Шухевича «Гуцульщина» [23].

Фольклорні та етнографічні матеріали, виявлені, зафіксовані, систематизовані та оприлюднені В. Гнатюком у виданнях НТШ у Львові, є також безцінним лінгвістичним джерелом. Жодне сучасне поважне діалектологічне дослідження не мислиме без використання записів народознавця та його численних інформаторів.

У народно-розмовній мові вчений вбачав передусім основу всіх мовознавчих студій. Саме з цієї причини він особливо прискіпливо ставився до етнографічних і фольклористичних записів, праці з носіями етнічної культури. «Оповідача треба поучити перед записуванем, щоби говорив поволи і виразно, а потім записувати кожне слово, чи стиль видаєть ся кому нерівним, уриваним, чи ні. Діалектичні властивості говору належить усюди заховувати[,] а не змінити їх на літературну мову...» [32, с. 17] — наголошувалось у відозві «В справі збирання етнографічних матеріалів» від 1901 р., яку він підготував і опублікував спільно з І. Франком. Водночас В. Гнатюк постійно дбав про українську літературну мову, вважаючи, що вона має обов'язково ґрунтуватися на законах народної мови: «Хто хоче творити нові слова, повинен перше простудіювати невичерпані скарби живої народньої мови і то у всіх діалектах і говорах, не виключаючи й галицьких, як се доси робиться; повинен вивчити докладно всі закони мови, а тоді не треба буде ні лізти за словом у кишеню, ні потитися над його утворенням і утворювати зле. Тоді прийде все само від себе» [7, с. 86].

Як діалектолог, він був найкраще обізнаний із карпатською та галицько-буковинською групами говорів південно-західного наріччя української мови, тобто з говорами і говірками західноукраїнського населення, з яким йому доводилось найчастіше спілкуватись і працювати. Йдеться передусім про важливий внесок вченого у вивчення закарпатських говірок, говірок суміжних українсько-словацького земель та говорів бачванських українців-русинів. Результати цих студій автор оприлюднив у низці праць, з поміж-яких на першочергову увагу заслуговують статті «Руські села в Бачці» (1898), «Русини в Угорщині» (1898), «Русини Пряшівської єпархії і їх говори» (1900), «Словаки чи русини? Причинки до вияснення спору про національність західних русинів» (1901), «Русь-

ка мова в Угорщині» (1902), «Чи бачванський говір словацький?» (1905), у рецензіях на дослідження відомого норвезького слависта Олафа Броха тощо.

В. Гнатюк залишив помітний слід у студіях про бойківські та гуцульські говірки. Перших із них він торкався у статтях «До бойківського говору» (1902) та «Останки аориста в нашій мові» (1905), гуцульських — у передмові до «Народних оповідань про опришків» (1910), частково у розвідках «Причинки до пізнання Гуцульщини» (1917), «Гуцули» (1923) та ін.

Дослідника цікавили проблеми соціолінгвістики. Маємо на увазі «Словарець лірницького говору», зібраний ним у Бучацькому повіті й доданий до праці «Лірники» (опублікована в другому томі «Етнографічного збірника», 1896), рецензії на праці Ю. Яворського «Кумаць по лемберски» (1902), Н. Нелиповича «Тарабарський язык» (1903) [22, с. 81]. Він активно відгукувався на кожне нове видання словникового характеру, висловлюючи власні кваліфіковані зауваження, думки, міркування, спостереження, побажання тощо, зокрема у рецензіях на «Русько-німецький словар» О. Поповича (1905), «Русько-латинський словарець для руських гімназій» Ю. Кобилянського (1908), «Словар чужих слів. 12000 слів чужого походження в українській мові» З. Кузеля й М. Чайковського (1910), словникове видання «Українська номенклатура висших рослин» М. Мельника (1922).

В. Гнатюк приділяв багато уваги справі встановленню на всіх українських землях спільних правописних правил. Спираючись на загальноукраїнську мовну традицію, дослідник створив один з перших українських правописів і його послідовно дотримувався у найважливіших виданнях НТШ — у «Літературно-науковому вістнику», «Хроніці НТШ», «Етнографічному збірнику» та «Матеріялах до українсько-руської етнології». На думку почесного голови сучасного Товариства Олега Купчинського, «нині цей правопис з усією впевненістю можна назвати правописом Наукового товариства ім. Шевченка» [22, с. 82]. У 1922—1923 роках на сторінках «Літературно-наукового вістника» мовознавець оприлюднив 16 статей на правописні теми в циклі «В справі української правописи». Наступного року (1924) тут же у світ вийшла його масштабна проблемна праця «В справі української літературної мови».

Вчений неодноразово порушував питання про вивчення рідної мови та викладання рідною мовою в школах, опублікувавши на відповідну тему кілька десятків статей, зокрема і методичного характеру. Однією з найкращих його методичних праць, як вважають сучасні українознавці, є стаття «В справі науки української мови в середніх школах» (1913), в якій автор наголошував, що «учні гімназій повинні вивчати українську мову на базі місцевих діалектів, однак від самого початку вони повинні зрозуміти й відчути різницю між літературною мовою та народною говіркою» [24, с. 162].

В. Гнатюк ревно захищав і відстоював рідну мову та культуру на українських етнічних землях, які перебували у складі Російської імперії. Найперше він вів уперту боротьбу за скасування царського указу 1876 р., яким було заборонено офіційно вживати українську мову в Московії. Його активність особливо зростала на цьому поприщі в період організації та проведення важливих наукових форумів — XII Археологічного з'їзду в Києві (1899), XIII Археологічного з'їзду в Харкові (1902), XIV Археологічного з'їзду в Катеринославі (1905). Так, 20 серпня 1899 р. від імені президії НТШ В. Гнатюк та І. Франко вислали організаторам з'їзду листа такого змісту: «Маємо честь повідомити, що з причин недопущення українсько-руської мови до рефератів на з'їзді, Наукове Тов[ариство] ім. Шевченка не може взяти участь в ньому, бо се недопущенне не тільки робить практичну перешкоду для тих членів, що не володіють російською мовою, але всім взагалі робить таку участь морально неможливою» [30]. Гострою була реакція В. Гнатюка на заборону доповідати українською мовою результати наукових досліджень на наступних Археологічних з'їздах, яка знайшла вияв у відповідних публікаціях: «Російський голос про указ 1876 р.» (1902), «До утиску українського слова в Росії» (1905), «Цензурні реформи і українці» (1905) та ін. Тому скасування Емського указу в 1906 р. сприймалося в Україні загалом й у Східній Галичині зокрема як і заслуга В. Гнатюка.

Вчений послідовно і часто дуже гостро виступав проти російського панславізму та галицького і закарпатського москвофільства — «Общество св. Василія» в Унгварі» (1902), «Московські дурисвіти» (1903), «Єретик між москвофілами» (1904), «Мо-

сквофільська наука» (1904), «Москвофільська наука росте!» (1904), «Культурність галицьких москвофілів» (1905), «Новий «очаг» москвофілів» (1905), «Славянській Вих — упокоївся» (1905), «Хто піддержує москвофілство?» (1905) та ін.

Студіюючи усну народну творчість, традиційно-побутову культур та народно-розмовну мову українців, В. Гнатюк не проходив осторонь повз їхню історію. Найперше його цікавило історичне минуле рідного народу на теренах Закарпаття, Східної Словаччини та Південної Угорщини — час заселення того чи іншого краю, чисельність українців-русинів, їхня самоідентифікація, стосунки з іноетнічними сусідами, наслідки асиміляторської політики угорської та австрійської влади тощо. Назви окремих його праць озаглавлені безпосередньо у формі проблемних риторичних запитань: «Словаки чи русини? Причинки до вияснення спору про національність західних русинів» (1901), «Чи бачванський говір словацький?» (1905), «Підкарпатська чи Угорська Україна?» (1920), «Чи закарпатські українці автохтони?» (1922) та ін. Так, залучивши діалектологічні джерела та застосувавши порівняльний метод аналізу фактографічних даних, у дослідженні «Словаки чи русини...» вчений спростував твердження опонентів про належність мовців бачванського говору до словаків, вважаючи їх пословаченими русинами (українцями). Тут же на основі історичних, етнографічних та лінгвістичних аргументів В. Гнатюк доводив, що закарпатські українці проживали на своїй території до VIII—IX ст., тобто задовго до приходу в Паннонську низовину угорських кочівників.

У статті «Мадярська свобода» автор описав утиски угорським урядом неслов'янських народів Угорщини, які безпосередньо спостерігав під час наукових мандрівок та які проілюстрував двома особисто записаними народними оповіданнями [10], а в стислому повідомленні «Австрійська конституція в цифрах», проаналізувавши статистичні дані, завважив тенденцію обмеження представників національних меншин у державних установах Австро-Угорщини [4].

В. Гнатюк підготував й опублікував десятки життєписів, біографічних есе і некрологів про світочів і рядових членів української науки, письменства, освіти, культури, мистецтва — Юрія Жатковича (1896, 1904), Михайла Драгоманова (1901), Григорія Куп-

чанка (1902), Остапа Терлецького (1902), Ісидора Шараневича (1902), Ізидора Воробкевича (1903), Корнила Устияновича (1903), Олексія Маркевича (1903), Михайла Павлика (1904), Івана Рудченка (1905), Євгена Перфецького (1922), Миколу Сумцова (1919, 1922), Луку Гарматія (1925) та багатьох ін. Це саме стосується зарубіжних народознавців, істориків, літературознавців та інших фахівців — Францішека Ржегоржа (1899, 1902), Павла Шейна (1900), Якова Барта (1900), Кароля Вайнгольда (1901), Ернеста Екштайна (1901), Еліаса Леннрота (1902), Єроніма Льорна (1903) та ін.

Окрему сторінку в житті і творчості В. Гнатюка становить літературознавство, яким дослідник активно переймався вже під час навчання в університеті. Достатньо нагадати, що саме з його ініціативи як голови товариства «Академічна громада» та за його безпосередньою участю був підготовлений і виданий збірник-альманах «Привіт Д-ру Івану Франку в 25-літній ювілей літературної його діяльності складають українсько-руські письменники» (Львів, 1898), до якого долучилося аж 26 авторів — Леся Українка, Борис Грінченко, Іван Нечуй-Левицький, Агатангел Кримський, Олена Пчілка, Наталя Кобринська, Уляна Кравченко, Євгенія Ярошинська, Михайло Грушевський, Федір Вовк, Юрій Жаткович та ін. Дослідник очолював Ювілейний комітет вшанування 40-річчя літературної праці І. Франка та підготував до друку альманах «Привіт Іванові Франкові в сорокліте його письменницької праці. 1874—1914. Літературно-науковий збірник» (Львів, 1916), організував збір коштів на лікування письменника. Стараннями вченого були видані збірка І. Франка «Мій Ізмарagd» (1897), бібліографія його творів за 1874—1898 роки тощо.

В. Гнатюка цікавила тематика, пов'язана з творчістю Тараса Шевченка. Зокрема, на сторінках видань НТШ літературознавець виступив зі статтями «Нові переклади Шевченкових поезій» (1901), «Заборона Шевченкових вечорниць у Косові» (1901), «Автограф Шевченка» (1902), «Пам'яті Шевченка» (1902), «Inquisitio rediviva» (1903), «Словінський переклад Шевченкових поезій» (1906) та ін. Він пропонував укласти «Словник Шевченкової мови» і це питання двічі обговорювалось на засіданнях Мовної комісії НТШ — 6 та 10 квітня 1913 р. [2, с. 237—238].

Обіймаючи посаду секретаря редакційної колегії «Літературно-наукового вісника» (1899—1907, 1922—1926), дослідник відіграв важливу роль у справі вивчення та популяризації творів багатьох інших представників українського красном письменства, у єднанні літературно-мистецьких сил Східної та Західної України наприкінці XIX — на початку XX ст. Особисто його найбільше цікавила літературна творчість Михайла Коцюбинського, Бориса Грінченка, Лесі Українки, Панаса Мирного, Наталії Кобринської, Ольги Кобилянської, Василя Стефаника та багатьох інших письменників. Він активно переймався проблемами вшанування пам'яті та відкриття пам'ятника Іванові Котляревському в Полтаві («Відголос свята І. Котляревського в Полтаві» (1903), «Відслонене пам'ятника І. Котляревського в Полтаві» (1903), «До характеристики семінарських часів Івана Котляревського» (1903), «Збірник у пам'ять І. Котляревського» (1903), «Музей І. Котляревського» (1904) та ін.).

В. Гнатюк був ініціатором організованої в 1898 р. «Українсько-руської видавничої спілки». Як секретар «надзираючої ради», він упродовж дванадцяти наступних років особисто відредагував понад 140 книжок «Літературно-наукової бібліотеки», яка виходила у двох серіях — у белетристичній (одна книжка щомісяця) та науково-популярній (нерегулярно). Наприкінці 1904 р. ці серії об'єднали, після чого щороку видавали по шість книжок белетристичних і шість наукових [34, с. 52]. Великою заслугою В. Гнатюка та І. Франка як головних і по суті єдиних редакторів видань Спілки було те, що вони, крім української класики, відкрили двері багатьом авторам українського красном письменства кінця XIX — початку XX ст., познайомили українського читача із шедеврами світової літературної класики (Алігері Данте, Вільяма Шекспіра, Джорджа Гордона Байрона, Еміля Золя, Гі де Мопассана, Льва Толстого, Максима Горького та багатьох ін.), особисто займаючись важким перекладацьким «ремеслом».

В. Гнатюк залишив помітний слід також у виявленні і студіюванні давньої української літератури. Зокрема, в 1896 р. у «Записках НТШ» він опублікував статтю «Інтересний збірник з с. Хітара», рукопис якого виявив у с. Хітарі сучасного Сколівського району Львівської обл. Відтак за порадою І. Франка дослідник спеціально займався пошуком рукописів

під час експедиційних подорожей. Кінцевим результатом цих пошуків стало декілька важливих літературознавчих розвідок ученого — «Причинок до літератури нашого віршотворства» (1898), «Угорські духовні вірші» (1902), «Кілька духовних віршів (Співаник із Грушова)» (1903), «Віршована легенда про рицаря і смерть» (1908), «Угороруський співаник Ів. Гряделевича» (1909), «Хоценський співаник Левицьких» (1909), «Зборник Петра Колочавського» (1922). Публікацію кожної літературної пам'ятки супроводжував вступ, в якому обов'язково зазначались її походження, мова, інші палеографічні особливості.

Загалом же, проживши коротке життя (всього лише 55 років), значну частину якого боровся з невиліковними недугами, В. Гнатюк вписав своє ім'я в історію української науки загалом і Наукового товариства ім. Шевченка зокрема золотими буквами. В його особі поєдналися найкращі риси національного вченого кінця XIX — початку XX ст. — глибоке осягнення об'єкта і предмета дослідження, широке залучення джерел (фольклорних, етнографічних, писемних, статистичних та ін.), критична об'єктивна оцінка доробку попередників, власне бачення стадій формування і розвитку багатьох історичних та культурних явищ, неосяжний кругозір, велика працездатність на межі із самопожертвуванням, висока національна самосвідомість, громадянська послідовність та ін. Його життя і творчість і надалі залишаються взірцем та заслугою якомога частішого студіювання і наслідування сучасними знавцями українського народу.

1. *Вовк Хв.* Програма до збирання відомостей дотичних народньої побутової техніки (Arts of life) / *Хв. Вовк* // *Матеріали до українсько-руської етнології.* — Львів, 1899. — Т. I. — С. 1—22. — (Окрема пагінація).
2. *Володимир Гнатюк. Документі матеріали (1871—1989)* / упоряд. Я. Дашкевич, О. Кулчинський, М. Кравець, Д. Пельц, А. Сисецький. — Львів, 1998. — 466 с.
3. *Володимир Гнатюк (1871—1991): бібліографічний покажчик* / упоряд. М. Мороз, М. Мушинка. — Львів, 1992. — 151 с.
4. *[Гнатюк] В.* Австрійська конституція в числах / *В.* // *Літературно-науковий вісник.* — Львів, 1901. — Т. XIII. — Кн. I. — С. 74—75.
5. *Гнатюк В.* Бойківське весіле в Мшанци (старосамбірського повіта) / *Володимир Гнатюк* // *Матеріали до українсько-руської етнології.* — Львів, 1908. — Т. X. — Ч. 2. — С. 1—29.

6. Гнатюк В. Весіле в Керестурі (бач-бодрогської столиці, в полудневій Угорщині) / Володимир Гнатюк // Матеріали до українсько-руської етнології. — Львів, 1908. — Т. X. — Ч. 2. — С. 30—81.
7. Гнатюк В. В справі української літературної мови / Волод. Гнатюк // Літературно-науковий вістник. — Львів, 1924. — Т. LXXXII. — Кн. II. — С. 178—182; т. LXXXIII. — Кн. V. — С. 83—87; кн. VII—VIII. — С. 383—388; т. LXXXVII. — Кн. XI. — С. 177—180.
8. Г[натюк] В. Збірки сільської молодіжи на Україні. З паперів Митр. Дикарева / В. Г. // Матеріали до української етнології. — Львів, 1918. — Т. XVIII. — С. 170—275.
9. Гнатюк В. Ивановъ П.В. Жизнь и повѣрія крестьянъ Купянскаго уѣзда, Харьковской губерніи (Сборникъ Харьковскаго Историко-Филологическаго Общества. Т. XVII). — Харків, 1907. — С. 216 + X / Вол. Гнатюк // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — Львів, 1909. — Т. LXXXVIII. — Кн. II. — С. 232—235.
10. Гнатюк В. Мадярська свобода / Володимир Гнатюк // Літературно-науковий вістник. — Львів, 1905. — Т. XXXII. — Кн. XI. — С. 143—154.
11. Гнатюк В. Матеріали по етнографіі Новоросійскаго края, собранные въ Елисаветградскомъ и Александрійскомъ уѣздахъ Херсонской губерніи В.И. Ястребовымъ. I: Суевѣрія и обряды; II: Легенды, сказки и рассказы. — Одесса, 1894. — С. 202 / В. Гнатюк // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — Львів, 1895. — Т. VI. — Кн. 2. — С. 48—60.
12. Г[натюк] В. Народня пожива в Галичині / В. Г. // Матеріали до української етнології. — Львів, 1918. — Т. XVIII. — С. 5—6.
13. [Гнатюк В.]. Останки передхристиянського релігійного світогляду наших предків. — [Ч.] I / [В. Гнатюк] // Етнографічний збірник. — Львів, 1912. — Т. XXXIII. — С. V—XLII.
14. Гнатюк В. Передне слово / Володимир Гнатюк // Етнографічний збірник. — Львів, 1909. — Т. XXV. — С. III—XXI.
15. Гнатюк В. Передне слово / Володимир Гнатюк // Етнографічний збірник. — Львів, 1916. — Т. XXXVII—XXXVIII. — С. III—XII.
16. Гнатюк В. Українська народня словесність (В справі записів українського етнографічного матеріалу) / Володимир Гнатюк. — Відень, 1916. — 45 с.
17. Гнатюк В. Raimund Friedrich Kaindl. Viehzucht und Viehzauber in den Ostkarpaten (Sonder-Abdruck aus Band LXIX, № 24 des Globus, Illustrierte Zeitschrift für Länder- und Völkerkunde); Raimund Friedrich Kaindl. Haus und Hof bei den Huzulen Ein Beitrage zur Hausforschung in Oesterreich (Separatabdruck aus Band XXVI (der neuen Folge Band XVI) für Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien); Raimund Friedrich Kaindl. Haus und Hof bei den Rusnaken. Mit einer Einleitung über den Namen der Rusnaken (Sonder-Abdruck aus Band LXXI, № 9 des Globus) / В. Гнатюк // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — Львів, 1898. — Т. XXI. — Кн. 1. — С. 29—37.
18. Гнатюк В.М. Пісенні новотвори в українсько-руській народній словесності / В.М. Гнатюк // Гнатюк В.М. Вибрані статті про народну творчість. — Київ : Наукова думка, 1966. — С. 78—95.
19. Доманицький В. Народний календар у Ровенським повіті, Волинської губернії / Василь Доманицький // Матеріали до української етнології. — Львів, 1912. — Т. XV. — С. 62—89.
20. Коломийченко Ф. Різдяні обряди і звичаї в Чернігівщині (в селі Прохорах, Борзен[ського] пов[іту]) / Федір Коломийченко // Матеріали до української етнології. — Львів, 1918. — Т. XVIII. — С. 142—169.
21. Коломийченко Ф. Сільські забави в Чернігівщині / Ф. Коломийченко // Матеріали до української етнології. — Львів, 1918. — Т. XVIII. — С. 123—141.
22. Купчинський О. Володимир Гнатюк: біля джерел формування українознавства / Олег Купчинський // Наукове товариство імені Т. Шевченка і українське національне відродження: Перша наукова сесія НТШ. Березень, 1990. Доповіді, повідомлення, матеріали. — Львів, 1992. — С. 72—89.
23. М. Р. [Гнатюк В.] Гуцульщина. Написав проф. Володимир Шухевич. У Львові. Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка. — Вип. I, 1899; вип. II, 1901; вип. III, 1902; вип. IV, 1904 / М. Р. // Кієвская старина. — 1905. — Год 24. — Т. LXXXVIII. — Февраль. — Отд. II. — С. 73—122.
24. Мушинка М. Володимир Гнатюк. Життя та його діяльність в галузі фольклористики, літературознавства та мовознавства / Микола Мушинка // Записки Наукового товариства імені Шевченка. — Париж ; Нью-Йорк ; Сідней ; Торонто, 1987. — Т. 207: Праці Філологічної секції. — 332 с.
25. Онищук А. З народнього життя Гуцулів / Антін Онищук // Матеріали до української етнології. — Львів, 1912. — Т. XV. — С. 90—158.
26. Онищук А. Матеріали до гуцульської демонології. Записав у Зелениці надвірнянського повіта, 1907—1908... народний учитель / Антін Онищук // Матеріали до української етнології. — Львів, 1909. — Т. XI. — Ч. 2. — С. 1—139.
27. Онищук А. Народний календар. Звичаї й вірування привязані до поодиноких днів у році, записав у 1907—10 р. в Зелениці, Надвірнянського пов... народний учитель / Антін Онищук // Матеріали до української етнології. — Львів, 1912. — Т. XV. — С. 1—61.
28. Онищук А. Останки первісної культури у Гуцулів. (Записано в Зелениці, Надвір[янського] пов[іту]) / Антін Онищук // Матеріали до української етнології. — Львів, 1912. — Т. XV. — С. 159—177.
29. Романів О. Наукове товариство імені Т. Шевченка й українське національне відродження / Олег Рома-

- нів // Наукове товариство імені Т. Шевченка і українське національне відродження: Перша наукова сесія НТШ. Березень, 1990. Доповіді, повідомлення, матеріали. — Львів, 1992. — С. 24—35.
30. [Б. а.] Справа участі делегатів Наук[ового] Тов[ариства] ім. Шевченка в археологічному з'їзді // Літературно-науковий вістник. — Львів, 1899. — Т. VII. — Кн. IX. — С. 197—198.
31. Франко І. Володимир Гнатюк. Коломийки. Т. II. («Етнографічний збірник». Видає Етногр[афічна] комісія Наукового товариства імені Шевченка, т. XVIII. У Львові, 1906. — С. 316. 8°. Ціна 4 коп.) / Іван Франко // Франко І. Зібрання творів: у 50 т. — Київ : Наукова думка, 1982. — Т. 37: Літературно-критичні праці (1906—1908). — С. 147—149.
32. Франко І. В справі збирання етнографічних матеріалів / І. Франко, В. Гнатюк // Хроніка українсько-руського Наукового Товариства імені Шевченка. — Львів, 1901. — Ч. 8 (вересень-грудень). — С. 16—17.
33. Шекерик-Доників П. Родини і христини на Гуцульщині (В селі Голови і Красноліи Косівського пов.) / Петро Шекерик-Доників // Матеріяли до української етнології. — Львів, 1918. — Т. XVIII. — С. 86—122.
34. Яценко М.Т. Володимир Гнатюк. Життя і фольклористична діяльність / М.Т. Яценко. — Київ : Наукова думка, 1964. — 286 с.
- H[natiuk], V. (1918). Zbirky sil's'koi molodizhy na Ukraini. Z paperiv Mytr. Dykareva In *Materiialy do ukrains'koi etnol'ogii* (Vol. XVIII, pp. 170—275). L'viv [in Ukrainian].
- Hnatiuk, V. (1909). Yvanov' P.V. Zhyzn' y pov'riia krest'ian' Kupianskaho u'zda, Khar'kovskoj hubernij (Sbornyk' Khar'kovskaho Ystoryko-Fylolohycheskaho Obschestva. T. XVII). — Khar'kiv, 1907. — S. 216 + X. In *Zapysky Naukovoho tovarystva imeny Shevchenka* (Vol. LXXXVIII, kn. II, pp. 232—235). L'viv [in Ukrainian].
- Hnatiuk, V. (1905). Madiars'ka svoboda. In *Literaturno-naukovyj vistnyk* (Vol. XXXII, kn. XI, pp. 143—154). L'viv [in Ukrainian].
- Hnatiuk, V. (1895). Materialy po etnografii Novorossijskaho kraia, sobrannye v' Elysavethradskom' y Aleksandrijskom' u'zdakh' Khersonskoj hubernij V.Y. Yastrebovym'. I: Suev'riia y obriady; II: Lehendy, skazky y razskazy. — Odessa, 1894. — S. 202. In *Zapysky Naukovoho tovarystva imeny Shevchenka* (Vol. VI, kn. 2, pp. 48—60). L'viv [in Ukrainian].
- H[natiuk], V. (1918). Narodnia pozhva v Halychyni. In *Materiialy do ukrains'koi etnol'ogii* (Vol. XVIII, pp. 5—6). L'viv [in Ukrainian].
- [Hnatiuk, V.]. (1912) Ostanky peredkhrystians'koho relihijnoho svitohliadu nashykh predkiv. — [Ch.] I. In *Etnografichnyj zbirnyk* (Vol. XXXIII, pp. V—XLII). L'viv [in Ukrainian].
- Hnatiuk, V. (1909). Peredne slovo. In *Etnografichnyj zbirnyk* (Vol. XXV, pp. III—XXI). L'viv [in Ukrainian].
- Hnatiuk, V. (1916) Peredne slovo. In *Etnografichnyj zbirnyk* (Vol. XXXVII—XXXVIII, pp. III—XII). L'viv [in Ukrainian].
- Hnatiuk, V. (1916). *Ukrains'ka narodnia slovesnist' (V spravi zapysiv ukrains'koho etnografichnoho materiialu)*. Viden' [in Austrian].
- Hnatiuk, V. (1898). Raimund Friedrich Kaindl. Viehzucht und Viehzauber in den Ostkarpaten (Sonder-Abdruck aus Band LXIX, № 24 des Globus, Illustrierte Zeitschrift für Länder- und Völkerkunde); Raimund Friedrich Kaindl. Haus und Hof bei den Huzulen Ein Beitrage zur Hausforschung in Oesterreich (Separatabdruck aus Band XXVI (der neuen Folge Band XVI) für Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien); Raimund Friedrich Kaindl. Haus und Hof bei den Rusnaken. Mit einer Einleitung über den Namen der Rusnaken (Sonder-Abdruck aus Band LXXI, № 9 des Globus). In *Zapysky Naukovoho tovarystva imeny Shevchenka* (Vol. XXI, kn. 1, pp. 29—37). L'viv [in Ukrainian].
- Hnatiuk, V.M. (1966). Pisenni novotvory v ukrains'korus'kij narodnij slovesnosti In Hnatiuk, V.M. *Vybrani statti pro narodnu tvorchist'*. Kyiv : Naukova dumka. L'viv [in Ukrainian].
- Domanyts'kyj, V. (1912). Narodnij kaliendar u Rovens'kim poviti, Volyns'koi hubernii. In *Materiialy do ukrains'koi etnol'ogii* (Vol. XV, pp. 62—89). L'viv [in Ukrainian].
- Kolomyjchenko, F. (1918). Rizzdviani obriady i zvychai v Chernyhivshchyni (v seli Prokhorakh, Borzen[s'koho]

REFERENC ES

- Vovk, Khv. (1899). Programa do zbirannia vidomостей dotychnykh narodn'oi pobutovoi tekhnky (Arts of life). In *Materiialy do ukrains'ko-rus'koi etnol'ogii* (Vol. I, pp. 1—22). L'viv [in Ukrainian].
- Dashkevych, Ya., Kupchyns'kyj, O., Kravets', M., Pel'ts, D. & Sysets'kyj, A. (uporiad.). (1998). *Volodymyr Hnatiuk. Dokumenty i materiialy (1871—1989)*. L'viv [in Ukrainian].
- Moroz, M., Mushynka, M. (uporiad.). (1992). *Volodymyr Hnatiuk (1871—1991): bibliografichnyj pokazhchyk*. L'viv [in Ukrainian].
- [Hnatiuk], V. (1901). Avstryjs'ka konstytutsyia v chylakh. In *Literaturno-naukovyj vistnyk* (Vol. XIII, kn. I, pp. 74—75.). L'viv [in Ukrainian].
- Hnatiuk, V. (1908). Bojkivs'ke vesilie v Mshantsy (starosambirs'koho povita). In *Materiialy do ukrains'korus'koi etnol'ogii* (Vol. X, ch. 2, pp. 1—29). L'viv [in Ukrainian].
- Hnatiuk, V. (1908). Vesilie v Keresturi (bach-bodrogs'koi stolytsi, v poludnevij Uhorschyni). In *Materiialy do ukrains'ko-rus'koi etnol'ogii* (Vol. X, ch. 2, pp. 30—81). L'viv [in Ukrainian].
- Hnatiuk, V. (1924). V spravi ukrains'koi literaturnoi movy. In *Literaturno-naukovyj vistnyk*. (Vol. LXXXII, kn. II, pp. 178—182; Vol. LXXXIII, kn. V, pp. 83—87; kn. VII—VIII, pp. 383—388; Vol. LXXXVII, kn. XI, pp. 177—180). L'viv [in Ukrainian].

- pov[itu]) In *Materiialy do ukrains'koi etnol'ogii* (Vol. XVIII, pp. 142—169). L'viv [in Ukrainian].
- Kolomyjchenko, F. (1918). Sil's'ki zabavy v Chernyhivshchyni. In *Materiialy do ukrains'koi etnol'ogii* (Vol. XVIII, pp. 123—141). L'viv [in Ukrainian].
- Kupchyns'kyj, O. (1992). Volodymyr Hnatiuk: bilia dzherel formuvannia ukrainoznavstva In *Naukove tovarystvo imeni T. Shevchenka i ukrains'ke natsional'ne vidrodzhennia: Persha naukova sesii NTSh. Berezen', 1990. Dopovidy, povidomlennia, materialy* (pp. 72—89). L'viv [in Ukrainian].
- M. R. [Hnatiuk, V.] (1905). Hutsul'schyna. Napysav prof. Volodymyr Shukhevych. U L'vovi. Nakladom Naukovoho Tovarystva im. Shevchenka. — Vyp. I, 1899; vyp. II, 1901; vyp. III, 1902; vyp. IV, 1904. In *Kievskaiia staryna* (Hod 24, vol. LXXXVIII, fevral', otd. II, pp. 73—122). Kyiv [in Ukrainian].
- Mushynka, M. (1987). Volodymyr Hnatiuk. Zhyttia ta joho diial'nist' v haluzi fol'klorystyky, literaturoznavstva ta movoznavstva. In *Zapysky Naukovoho tovarystva imeni Shevchenka* (Vol. 207: Pratsi Filolohichnoi seksii). Paryzh ; N'iu-Jork ; Sidnej ; Toronto.
- Onyschuk, A. (1912). Z narodn'oho zhytia Hutsuliv. In *Materiialy do ukrains'koi etnol'ogii* (Vol. XV, pp. 90—158). L'viv [in Ukrainian].
- Onyschuk, A. (1909). Materiialy do hutsul's'koi demonol'ogii. Zapysav u Zelenytsy nadvirnians'koho povita, 1907—1908... narodnyj uchytel'. In *Materiialy do ukrains'koi etnol'ogii* (Vol. XI, ch. 2, pp. 1—139). L'viv [in Ukrainian].
- Onyschuk, A. (1912). Narodnyj kaliendar. Zvychai j viruvannia pryviazani do poodynoknykh dnev u rotsi, zapysav u 1907—10 r. v Zelenytsy, Nadvirnians'koho pov.... narodnyj uchytel'. In *Materiialy do ukrains'koi etnol'ogii* (Vol. XV, pp. 1—61). L'viv [in Ukrainian].
- Onyschuk, A. (1912). Ostanky pervisnoi kul'tury u Hutsuliv. (Zapysano v Zelenij, Nadvirn[ians'koho] pov[itu]). In *Materiialy do ukrains'koi etnol'ogii* (Vol. XV, pp. 159—177). L'viv [in Ukrainian].
- Romaniv, O. (1992). Naukove tovarystvo imeni T. Shevchenka j ukrains'ke natsional'ne vidrodzhennia. In *Naukove tovarystvo imeni T. Shevchenka i ukrains'ke natsional'ne vidrodzhennia: Persha naukova sesii NTSh. Berezen', 1990. Dopovidy, povidomlennia, materialy* (pp. 24—35). L'viv [in Ukrainian].
- [B. a.] (1899) Sprava uchasty deliegativ Nauk[ovoho] Tov[arystva] im. Shevchenka v arkheol'ogichnomu z'izdi. In *Literaturno-naukovyj vistnyk* (Vol. VII, kn. IX, pp. 197—198). L'viv [in Ukrainian].
- Franko, I. (1982). Volodymyr Hnatiuk. Kolomyjky. T. II. («Etnohrafichnyj zbirnyk». Vydaie Etnohr[afichna] komisi-ia Naukovoho tovarystva imeni Shevchenka, t. XVIII. U L'vovi, 1906. — S. 316. 8°. Tsina 4 kop.). In Franko, I. *Zibrannia tvoriv: u 50 t.* (Vol. 37: Literaturno-krytychni pratsi (1906—1908), pp. 147—149). Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].
- Franko, I., Hnatiuk, V. (1901). V spravi zbyrania etnografichnykh materiialiv. In *Khronika ukrains'ko-rus'koho Naukovoho Tovarystva imeny Shevchenka* (Ch. 8 (veresen'-hruden'), pp. 16—17). L'viv [in Ukrainian].
- Shekeryk-Donykiv, P. (1918). Rodyny i khrestyny na Hutsul'schyni (V seli Holovy i Krasnoily Kosivs'koho pov. In *Materiialy do ukrains'koi etnol'ogii* (Vol. XVIII, pp. 86—122). L'viv [in Ukrainian].
- Yatsenko, M.T. (1964). *Volodymyr Hnatiuk. Zhyttia i fol'klorystychna diial'nist'*. Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].

Mykhailo Hlushko

VOLODYMYR HNATYUK — AT THE ORIGINS OF THE FOTMATION OF UKRAINIAN STUDIES

This year it is 145 years since the Shevchenko Scientific Society was founded. It reached its peak at the end of XIX — the beginning of XX century due to the coordinated activity of Mykhailo Hrushevskiy, Ivan Franko and Volodymyr Hnatiuk. The proposed article says about the contribution of V. Hnatiuk in the formation and development of various branches of scientific knowledge (folkloristics, ethnography, language studies, history, literature studies), which set the basis of modern Ukrainian studies.

Keywords: Volodymyr Hnatiuk, the Shevchenko Scientific Society, folkloristics, ethnography, language studies, history, literature studies.

Михайло Глушко

ВОЛОДЫМЫР ГНАТЮК — ВОЗЛЕ ИСТОЧНИКОВ ФОРМИРОВАНИЯ УКРАИНОВЕДЕНИЯ

В этом году истекает 145 лет со времени основания Научного общества им. Шевченко. Наибольшего развития оно достигло в конце XIX — в начале XX в. благодаря скоординированной деятельности Михайла Грушевского, Ивана Франко и Володымыра Гнатюка. В предложенной статье речь идет о вкладе В. Гнатюка в формирование и развитие разных научных знаний (фольклористики, этнографии, лингвистики, истории, литературоведения), послуживших основанием современной украинистики.

Ключевые слова: Володымыр Гнатюк, Научное общество им. Шевченко, фольклористика, этнография, лингвистика, история, литературоведение.